

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 15ης Νοεμβρίου 2018*

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 – Διεθνής δικαιοδοσία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις – Πεδίο εφαρμογής – Άρθρο 1, παράγραφος 1 – Έννοια των “αστικών και εμπορικών υποθέσεων” – Ομόλογα εκδοθέντα από κράτος μέλος – Συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην αναδιάρθρωση του δημοσίου χρέους του κράτους αυτού – Μονομερής και αναδρομική τροποποίηση των όρων δανεισμού – Ρήτρες συλλογικής δράσης – Αγωγή που ασκήθηκε κατά του εν λόγω κράτους από ιδιώτες δανειστές που κατείχαν τα ομόλογα αυτά ως φυσικά πρόσωπα – Ευθύνη του κράτους για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας»

Στην υπόθεση C-308/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία) με απόφαση της 25ης Απριλίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Μαΐου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

Hellenische Republik

κατά

Leo Kuhn,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), Αντιπρόεδρο, προεδρεύουσα του πρώτου τμήματος, J.-C. Bonichot, E. Regan, C. G. Fernlund και S. Rodin, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot

γραμματέας: I. Šléssy, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ’ ακροατηρίου συζήτησεως της 19ης Απριλίου 2018,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Hellenische Republik, εκπροσωπούμενη από την K. Kitzberger, Rechtsanwältin,
- ο L. Kuhn, εκπροσωπούμενος από τον M. Brand, Rechtsanwalt,
- η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Κ. Μπόσκοβιτς και από τις Σ. Χαριτάκη, Μ. Βλάσση και Σ. Παπαϊωάννου,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον P. Pucciariello, avvocato dello Stato,
- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους L. Inez Fernandes, M. Figueiredo και P. Lacerda,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον M. Wilderspin και την M. Heller,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 4ης Ιουλίου 2018,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Hellenische Republik (Ελληνικής Δημοκρατίας) και του L. Kuhn επί αγωγής με αίτημα την τήρηση των όρων δανεισμού όσον αφορά ομόλογα που είχε εκδώσει το εν λόγω κράτος μέλος ή την επιδίκαση αποζημιώσεως λόγω της μη τήρησεως των όρων αυτών.

Το νομικό πλαίσιο

Η Συνθήκη για τον ΕΜΣ

- 3 Στις 2 Φεβρουαρίου 2012 υπογράφηκε στις Βρυξέλλες (Βέλγιο) η Συνθήκη για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας από το Βασίλειο του Βελγίου, την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, τη Δημοκρατία της Εσθονίας, την Ιρλανδία, την Ελληνική Δημοκρατία, το Βασίλειο της Ισπανίας, τη Γαλλική Δημοκρατία, την Ιταλική Δημοκρατία, την Κυπριακή Δημοκρατία, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, τη Μάλτα, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, τη Δημοκρατία της Αυστρίας, την Πορτογαλική Δημοκρατία, τη Δημοκρατία της Σλοβενίας, τη Σλοβακική Δημοκρατία και τη Δημοκρατία της Φινλανδίας (στο εξής: Συνθήκη για τον ΕΜΣ). Το άρθρο 12, παράγραφος 3, της συνθήκης αυτής προβλέπει ότι από 1ης Ιανουαρίου 2013, σε όλα τα νέα κρατικά χρεόγραφα της ζώνης του ευρώ με προθεσμία λήξεως άνω του έτους θα περιλαμβάνονται ρήτρες συλλογικής δράσεως με τρόπο που να διασφαλίζει ότι οι νομικές τους συνέπειες είναι απαράλλακτες.

Το δίκαιο της Ένωσης

- 4 Οι αιτιολογικές σκέψεις 4, 15 και 16 του κανονισμού 1215/2012 έχουν ως εξής:
 - «(4) Ορισμένες διαφορές μεταξύ των εθνικών κανόνων για τη δικαιοδοσία και την αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων δυσχεραίνουν την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Είναι ουσιώδης η θέσπιση διατάξεων σχετικά με την ενοποίηση των κανόνων σύγκρουσης δικαιοδοσίας στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ώστε να εξασφαλίζεται ταχεία και απλή αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος.

[...]

(15) Οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας θα πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας και να βασίζονται στην αρχή της γενικής δωσιδικίας της κατοικίας του εναγομένου. Η δωσιδικία αυτή θα πρέπει να ισχύει πάντοτε, εκτός από μερικές συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου το επίδικο αντικείμενο ή η αυτονομία των διαδίκων δικαιολογεί άλλο συνδετικό στοιχείο. Η κατοικία των νομικών προσώπων πρέπει να καθορίζεται αυτοτελώς ώστε να αυξάνεται η διαφάνεια των κοινών κανόνων και να αποφεύγονται οι συγκρούσεις δικαιοδοσίας.

(16) Η δωσιδικία της κατοικίας του εναγομένου πρέπει να συμπληρωθεί από εναλλακτικές δωσιδικίες που θα ισχύουν λόγω του στενού συνδέσμου μεταξύ του δικαστηρίου και της διαφοράς ή για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης. Η ύπαρξη στενού συνδέσμου θα πρέπει να παρέχει ασφάλεια δικαίου και να αποφεύγεται το ενδεχόμενο ο εναγόμενος να ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους το οποίο δεν μπορούσε ευλόγως να προβλέψει. Αυτό το στοιχείο είναι σημαντικό, ιδίως σε διαφορές που αφορούν εξωσυμβατικές υποχρεώσεις οι οποίες απορρέουν από παραβιάσεις της ιδιωτικότητας και του δικαιώματος της προσωπικότητας, περιλαμβανομένης της δυσφήμισης.»

5 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου. Δεν καλύπτει, ιδίως, φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις ή την ευθύνη κράτους για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας (*acta jure imperii*).»

6 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.»

7 Το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο α', του ίδιου κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος:

1) α) ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή».

Το ελληνικό δίκαιο

8 Κατά την απόφαση περί παραπομπής, το σύστημα παρακολούθησης συναλλαγών της ελληνικής κεντρικής τράπεζας περιλαμβάνει λογαριασμούς που έχουν ανοιχθεί στο όνομα κάθε μέλους του συστήματος του οποίου η συμμετοχή σε αυτό έγινε δεκτή από τον διοικητή της ελληνικής κεντρικής τράπεζας.

9 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, του νόμου 2198/1994, τα μέλη του συστήματος παρακολούθησης συναλλαγών της ελληνικής κεντρικής τράπεζας δύνανται να μεταβιβάζουν δικαιώματα σχετικά με ομόλογα σε τρίτους επενδυτές, η δικαιοπραξία αυτή όμως ενεργεί μόνο μεταξύ των συγκεκριμένων μερών και αποκλείεται ρητώς η παραγωγή αποτελεσμάτων εις όφελος ή εις βάρος της Ελληνικής Δημοκρατίας.

10 Το άρθρο 6, παράγραφος 4, του νόμου αυτού ορίζει ότι η μεταβίβαση του ομολόγου ολοκληρώνεται με πίστωση του αντίστοιχου ποσού στο λογαριασμό μέλους του εν λόγω συστήματος.

- 11 Εξάλλου, ο νόμος 4050/2012, της 23ης Φεβρουαρίου 2012, Κανόνες τροποποιήσεως τίτλων, εκδόσεως ή εγγυήσεως του Ελληνικού Δημοσίου με συμφωνία των Ομολογιούχων (ΦΕΚ Α' 36/23.2.2012), ορίζει κατ' ουσίαν ότι στους κατόχους ορισμένων ελληνικών κρατικών ομολόγων απευθύνεται πρόσκληση «αναδιάρθρωσης», με την οποία καλούνται από το Ελληνικό Δημόσιο να αποφασίσουν αν δέχονται την τροποποίηση των επιλέξιμων τίτλων που αφορά η πρόσκληση αυτή.
- 12 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 4, του ως άνω νόμου, για την τροποποίηση των επιλέξιμων τίτλων απαιτείται απαρτία ίση με το 50 % του συνολικού ανεξόφλητου κεφαλαίου των επιλέξιμων ομολόγων, καθώς και ενισχυμένη πλειοψηφία που αντιστοιχεί στα δύο τρίτα του συμμετέχοντος κεφαλαίου.
- 13 Το άρθρο 1, παράγραφος 9, του εν λόγω νόμου προβλέπει την προσθήκη ρήτρας αναδιάρθρωσης ή «ρήτρας συλλογικής δράσης» (collective action clause, στο εξής: CAC) βάσει της οποίας είναι δυνατή η τροποποίηση των αρχικών όρων δανεισμού μέσω αποφάσεων που λαμβάνονται με ενισχυμένη πλειοψηφία του ανεξόφλητου κεφαλαίου και έχουν εφαρμογή επίσης επί της μειοψηφίας.
- 14 Κατά τη διάταξη αυτή, η απόφαση των ομολογιούχων να δεχθούν ή να απορρίψουν την πρόσκληση αναδιάρθρωσεως του Ελληνικού Δημοσίου ισχύει έναντι πάντων, είναι δεσμευτική για το σύνολο των ενδιαφερόμενων ομολογιούχων και υπερισχύει οποιασδήποτε τυχόν αντίθετης γενικής ή ειδικής διατάξεως νόμου, κανονιστικής πράξεως ή συμφωνίας.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 15 Ο L. Kuhn, ο οποίος κατοικεί στη Βιέννη (Αυστρία), απέκτησε, σε αδιευκρίνιστη ημερομηνία πριν από το 2011, μέσω τράπεζας-θεματοφύλακα εγκατεστημένης στην Αυστρία, ομόλογα ονομαστικής αξίας 35 000 ευρώ, τα οποία είχαν εκδοθεί από την Ελληνική Δημοκρατία, διέπονταν από το ελληνικό δίκαιο και ήταν εισηγμένα προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αθηνών (Ελλάδα) ως «άυλοι τίτλοι», ήτοι ως τίτλοι με λογιστική μορφή. Οι άυλοι αυτοί τίτλοι καταχωρίστηκαν στο σύστημα παρακολούθησης συναλλαγών της ελληνικής κεντρικής τράπεζας.
- 16 Τα κρατικά αυτά ομόλογα τα οποία έληγαν στις 20 Φεβρουαρίου 2012 πιστώθηκαν στον τηρούμενο στην τράπεζα-θεματοφύλακα λογαριασμό κινητών αξιών του οποίου δικαιούχος είναι ο L. Kuhn. Πρόκειται για τίτλους στον κομιστή οι οποίοι, σύμφωνα με τους όρους δανεισμού, παρείχαν δικαίωμα επιστροφής του κεφαλαίου κατά τη λήξη τους καθώς και δικαίωμα εισπράξεως τόκων.
- 17 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι δεν υπάρχει καμία συμβατική σχέση μεταξύ του L. Kuhn και της Ελληνικής Δημοκρατίας.
- 18 Κατά το αιτούν δικαστήριο, τόσο από τις διατάξεις του νόμου 2198/1994 όσο και από τους όρους δανεισμού όσον αφορά τα επίμαχα κρατικά ομόλογα προκύπτει ότι τα μέλη του εν λόγω συστήματος παρακολούθησης συναλλαγών της ελληνικής κεντρικής τράπεζας έχουν καταστεί, καταρχάς, κάτοχοι και δανειστές των ομολόγων αυτών, τα οποία μεταβιβάζονται με την εγγραφή τους σε πίστωση του λογαριασμού των μελών αυτών, εξυπακουμένου ότι, μολονότι αυτά μπορούν να μεταβιβάσουν σε τρίτους επενδυτές δικαιώματα συνδεόμενα με τα εν λόγω ομόλογα, η μεταβιβαστική των δικαιωμάτων αυτών δικαιοπραξία παράγει εντούτοις αποτελέσματα μόνο μεταξύ των μερών ενώ αποκλείεται ρητώς η παραγωγή αποτελεσμάτων εις όφελος ή εις βάρος της Ελληνικής Δημοκρατίας.
- 19 Κατόπιν της θεσπίσεως του νόμου 4050/2012, η Ελληνική Δημοκρατία προέβη σε μετατροπή των ομολόγων που είχε αποκτήσει ο L. Kuhn, αντικαθιστώντας τα με νέα κρατικά ομόλογα μικρότερης ονομαστικής αξίας.
- 20 Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι, κατά τα όσα αναφέρει ο L. Kuhn, η Ελληνική Δημοκρατία, μέχρι την ημέρα της μετατροπής αυτής, κατέβαλλε τόκους σε λογαριασμό που τηρούνταν στο όνομά του σε τράπεζα εγκατεστημένη στην Αυστρία. Διευκρινίζει ότι ο L. Kuhn πώλησε έναντι 7 831,58 ευρώ τα

μετατραπέντα ομόλογα, όπερ του προκάλεσε ζημία 28 673,42 ευρώ, ποσό το οποίο αντιστοιχεί στην ονομαστική αξία των ομολόγων κατά την ημερομηνία λήξης, ήτοι στις 20 Φεβρουαρίου 2012, πλέον τόκων και εξόδων.

- 21 Ο L. Kuhn άσκησε αγωγή κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ενώπιον του Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (περιφερειακού πολιτικού δικαστηρίου Βιέννης, Αυστρία) με αίτημα την τήρηση των όρων δανεισμού σχετικά με τα επίμαχα ομόλογα ή την επιδίκαση αποζημιώσεως λόγω της μη τηρήσεως των όρων αυτών.
- 22 Με διάταξη της 8ης Ιανουαρίου 2016, το δικαστήριο αυτό έκρινε ότι στερείται διεθνούς δικαιοδοσίας όσον αφορά την εν λόγω αγωγή.
- 23 Επιληφθέν εφέσεως κατά της διατάξεως αυτής, το Oberlandesgericht Wien (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο Βιέννης, Αυστρία) απέρριψε, με διάταξη της 25ης Φεβρουαρίου 2016, την ένσταση ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας με το σκεπτικό ότι η αγωγή του L. Kuhn δεν βασίζεται σε ελληνικό νομοθέτημα, αλλά στους αρχικούς όρους δανεισμού σχετικά με τα επίμαχα κρατικά ομόλογα και ότι το έχον διεθνή δικαιοδοσία δικαστήριο ορίζεται από το ελληνικό δίκαιο και είναι εν προκειμένω το δικαστήριο του τόπου κατοικίας του δανειστή, όπου πρέπει να εκπληρωθεί η χρηματική παροχή.
- 24 Η Ελληνική Δημοκρατία κατέθεσε κατά της διατάξεως αυτής «έκτακτη αίτηση αναιρέσεως» ενώπιον του Oberster Gerichtshof (Ανώτατου Δικαστηρίου, Αυστρία).
- 25 Κατά το δικαστήριο αυτό, ο L. Kuhn, στο μέτρο που αξιώνει την τήρηση, από την Ελληνική Δημοκρατία, των όρων δανεισμού σχετικά με τα επίμαχα ομόλογα, επικαλείται βασίμως έννομη σχέση μεταξύ του ίδιου, ως αγοραστή των ομολόγων αυτών, και της Ελληνικής Δημοκρατίας, ως εκδότη των ομολόγων αυτών, και, επομένως, υφίσταται «παρεπόμενο» δικαίωμα εκ συμβάσεως, βάσει του άρθρου 7, σημείο 1, του κανονισμού 1215/2012.
- 26 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το εξής προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού [1215/2012] να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι:

- ο τόπος εκπληρώσεως της παροχής κατά τη διάταξη αυτή καθορίζεται από την αρχική σύμβαση ακόμη και στην περίπτωση –όπως εν προκειμένω– πολλαπλής συμβατικής εκχωρήσεως της απαιτήσεως;
- ο πραγματικός τόπος εκπληρώσεως, σε περίπτωση αγωγής που αφορά την τήρηση των όρων κρατικού ομολόγου –όπως εν προκειμένω του ομολόγου που εξέδωσε η Ελληνική Δημοκρατία– ή σε περίπτωση αγωγής αποζημιώσεως λόγω μη τηρήσεως των όρων αυτών, έχει ήδη καθοριστεί με την πληρωμή τόκων του εν λόγω κρατικού ομολόγου σε τηρούμενο στην ημεδαπή λογαριασμό κινήτων αξιών του δικαιούχου;
- ο διά της αρχικής συμβάσεως καθορισμός ενός νόμιμου τόπου εκπληρώσεως της παροχής, κατά την έννοια της [εν λόγω διατάξεως], αναιρεί την άποψη ότι η μεταγενέστερη πραγματική εκτέλεση της συμβάσεως καθορίζει –νέο– τόπο εκπληρώσεως κατά την έννοια της [ίδιας] διατάξεως;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 27 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, όπου ένα πρόσωπο απέκτησε, μέσω τράπεζας-θεματοφύλακα, κρατικά ομόλογα εκδοθέντα από κράτος μέλος, ο κατά την έννοια του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο α', του

κανονισμού 1215/2012 «τόπος που εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή» προσδιορίζεται από τους όρους δανεισμού κατά την έκδοση των εν λόγω ομολόγων ή από τον τόπο της πραγματικής εκπληρώσεως των εν λόγω όρων, όπως η καταβολή τόκων.

- 28 Η Ελληνική Δημοκρατία, η Ελληνική και η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι η διαφορά της κύριας δίκης δεν εμπίπτει στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, καθόσον αυτή αφορά το κυριαρχικό δικαίωμα ενός κράτους μέλους να νομοθετήσει προκειμένου να αναδιαρθρώσει το δημόσιο χρέος του.
- 29 Κατά συνέπεια, πρέπει, κατ' αρχάς, να εξεταστεί αν μπορεί να γίνει δεκτό ότι διαφορά όπως αυτή της κύριας δίκης εμπίπτει στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου 1, παράγραφος 1.
- 30 Κατά τη διάταξη αυτή, ο κανονισμός 1215/2012 δεν καλύπτει, μεταξύ άλλων, «την ευθύνη κράτους για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας (*acta jure imperii*)».
- 31 Στο μέτρο που ο κανονισμός 1215/2012 καταργεί και αντικαθιστά τον κανονισμό (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1), η διατυπωθείσα από το Δικαστήριο ερμηνεία των διατάξεων του κανονισμού 44/2001 ισχύει και για τον κανονισμό 1215/2012, στις περιπτώσεις που είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι υπάρχει αντιστοιχία μεταξύ των διατάξεων των δύο αυτών νομοθετημάτων της Ένωσης (αποφάσεις της 16ης Νοεμβρίου 2016, Schmidt, C-417/15, EU:C:2016:881, σκέψη 26, και της 9ης Μαρτίου 2017, Pula Parking, C-551/15, EU:C:2017:193, σκέψη 31).
- 32 Τέτοια αντιστοιχία υπάρχει μεταξύ του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 και του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, τα οποία περιορίζουν το πεδίο εφαρμογής των κανονισμών αυτών στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις», χωρίς όμως να προσδιορίζουν το περιεχόμενο και την έκταση εφαρμογής της έννοιας αυτής, ως προς την οποία το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι πρέπει να θεωρείται ως αυτοτελής και ερμηνευτέα σε συνάρτηση, αφενός, προς τους σκοπούς και το σύστημα του εν λόγω κανονισμού και, αφετέρου, προς τις γενικές αρχές που συνάγονται από το σύνολο των εθνικών εννόμων τάξεων (αποφάσεις της 11ης Ιουνίου 2015, Fahnenbrock κ.λπ., C-226/13, C-245/13 και C-247/13, EU:C:2015:383, σκέψη 35, καθώς και της 9ης Μαρτίου 2017, Pula Parking, C-551/15, EU:C:2017:193, σκέψη 33).
- 33 Η ερμηνεία αυτή επάγεται τον αποκλεισμό ορισμένων αγωγών ή δικαστικών αποφάσεων από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012 λόγω στοιχείων που χαρακτηρίζουν τη φύση των εννόμων σχέσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων στη διαφορά διαδίκων ή του αντικειμένου αυτής (απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2007, Λεχουρίτου κ.λπ., C-292/05, EU:C:2007:102, σκέψη 30 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 34 Ειδικότερα, το Δικαστήριο έκρινε ότι, καίτοι ορισμένες διαφορές μεταξύ δημόσιας αρχής και προσώπου ιδιωτικού δικαίου εμπίπτουν ενδεχομένως στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, τούτο δεν ισχύει οσάκις η δημόσια αρχή ενεργεί κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας (απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2007, Λεχουρίτου κ.λπ., C-292/05, EU:C:2007:102, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 35 Αυτό ισχύει ιδίως για αμφισβητήσεις που οφείλονται σε εκδήλωση προνομίων δημόσιας εξουσίας εκ μέρους του ενός των διαδίκων λόγω της εκ μέρους του ασκήσεως εξαιρετικών εξουσιών έναντι των εφαρμοζομένων στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνων του κοινού δικαίου (απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2007, Λεχουρίτου κ.λπ., C-292/05, EU:C:2007:102, σκέψη 34).
- 36 Ως εκ τούτου, πρέπει να διευκρινιστεί αν η διαφορά της κύριας δίκης ανάγεται σε πράξεις της Ελληνικής Δημοκρατίας που συνδέονται με την άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας.

- 37 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 62 επ. των προτάσεών του, η άσκηση τέτοιων προνομίων προκύπτει τόσο από τη φύση των τροποποιήσεων της σχέσεως μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και των κατόχων των επίμαχων κρατικών ομολογιακών τίτλων στην κύρια δίκη και τον τρόπο με τον οποίο έγιναν οι τροποποιήσεις αυτές όσο και από τις έκτακτες περιστάσεις στο πλαίσιο των οποίων αυτές επήλθαν.
- 38 Πράγματι, οι τίτλοι αυτοί αντικαταστάθηκαν με νέους σαφώς μικρότερης ονομαστικής αξίας, κατόπιν της θεσπίσεως του νόμου 4050/2012 από τον Έλληνα νομοθέτη και της αναδρομικής προσθήκης CAC με τον νόμο αυτό. Η αντικατάσταση αυτή δεν προβλεπόταν ούτε στους αρχικούς όρους δανεισμού ούτε στο ισχύον ελληνικό δίκαιο κατά τον χρόνο εκδόσεως των τίτλων που διέπονταν από τους όρους αυτούς.
- 39 Συνεπώς, η αναδρομική αυτή προσθήκη CAC έδωσε στην Ελληνική Δημοκρατία τη δυνατότητα να επιβάλει ουσιώδη τροποποίηση των οικονομικών όρων των τίτλων αυτών σε όλους τους κομιστές τους, συμπεριλαμβανομένων και των κομιστών οι οποίοι θα επιθυμούσαν να αντιταχθούν σε αυτήν.
- 40 Εξάλλου, η πρωτοφανής αυτή αναδρομική προσθήκη CAC και η κατ' αποτέλεσμα αυτής τροποποίηση των εν λόγω οικονομικών όρων εντάσσονταν στο πλαίσιο και τις εξαιρετικές περιστάσεις σοβαρής χρηματοοικονομικής κρίσης. Υπαγορεύθηκαν ιδίως από την αναγκαιότητα, στο πλαίσιο διακυβερνητικού μηχανισμού στήριξης, αναδιάρθρωσης του δημόσιου χρέους του ελληνικού κράτους και αποτροπής του ενδεχομένου αποτυχίας του σχεδίου αναδιάρθρωσης του εν λόγω χρέους, προκειμένου να αποφευχθεί στάση πληρωμών του κράτους αυτού και να διασφαλιστεί η χρηματοπιστωτική σταθερότητα της ζώνης του ευρώ. Με τις δηλώσεις της 21ης Ιουλίου και της 26ης Οκτωβρίου 2011, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ κατέστησαν ειδικότερα σαφές ότι, όσον αφορά τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, η κατάσταση της Ελληνικής Δημοκρατίας απαιτούσε μια λύση έκτακτου χαρακτήρα.
- 41 Ο έκτακτος χαρακτήρας της καταστάσεως αυτής προκύπτει επίσης από το γεγονός ότι, σύμφωνα με το άρθρο 12, παράγραφος 3, της Συνθήκης για τον ΕΜΣ, από 1ης Ιανουαρίου 2013, σε όλα τα νέα κρατικά χρεόγραφα της ζώνης του ευρώ με προθεσμία λήξης άνω του έτους περιλαμβάνονται CAC με τρόπο που να διασφαλίζει ότι οι νομικές τους συνέπειες είναι अपαράλλακτες.
- 42 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι, λαμβανομένων υπόψη του έκτακτου χαρακτήρα των συνθηκών και των περιστάσεων της θεσπίσεως του νόμου 4050/2012, δυνάμει του οποίου οι αρχικοί όροι δανεισμού των επίμαχων στην κύρια δίκη κρατικών ομολόγων τροποποιήθηκαν μονομερώς και αναδρομικώς με την προσθήκη CAC, καθώς και του σκοπού γενικού συμφέροντος που επιδιώκει ο νόμος αυτός, η διαφορά της κύριας δίκης ανάγεται σε εκδήλωση δημόσιας εξουσίας και προκύπτει από πράξεις του Ελληνικού Δημοσίου κατ' ενάσκηση της εξουσίας αυτής, με αποτέλεσμα να μην εμπίπτει στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012.
- 43 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι δεν εμπίπτει στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 διαφορά, όπως αυτή της κύριας δίκης, που αφορά αγωγή την οποία άσκησε κατά κράτους μέλους φυσικό πρόσωπο που απέκτησε ομόλογα εκδοθέντα από το κράτος μέλος αυτό και με την οποία αμφισβήτησε το κύρος της ανταλλαγής των εν λόγω ομολόγων με μικρότερης αξίας ομόλογα, η οποία επιβλήθηκε στο φυσικό αυτό πρόσωπο διά νόμου που ψηφίστηκε από τον εθνικό νομοθέτη υπό έκτακτες περιστάσεις και δυνάμει του οποίου τροποποιήθηκαν μονομερώς και αναδρομικώς οι όροι δανεισμού με την προσθήκη CAC βάσει της οποίας δόθηκε η δυνατότητα στην πλειοψηφία των ομολογιούχων να επιβάλουν την ως άνω ανταλλαγή στη μειοψηφία.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 44 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

Δεν εμπίπτει στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, διαφορά, όπως αυτή της κύριας δίκης, που αφορά αγωγή την οποία άσκησε κατά κράτους μέλους φυσικό πρόσωπο που απέκτησε ομόλογα εκδοθέντα από το κράτος μέλος αυτό και με την οποία αμφισβήτησε το κύρος της ανταλλαγής των εν λόγω ομολόγων με μικρότερης αξίας ομόλογα, η οποία επιβλήθηκε στο φυσικό αυτό πρόσωπο διά νόμου που ψηφίστηκε από τον εθνικό νομοθέτη υπό έκτακτες περιστάσεις και δυνάμει του οποίου τροποποιήθηκαν μονομερώς και αναδρομικώς οι όροι δανεισμού με την προσθήκη ρήτρας συλλογικής δράσεως βάσει της οποίας δόθηκε η δυνατότητα στην πλειοψηφία των ομολογιούχων να επιβάλουν την ως άνω ανταλλαγή στη μειοψηφία.

(υπογραφές)